

um den *Regisseur* zu rufen, und es tritt dann der पारिपार्श्विक oder schlechtweg der नट auf, um die Befehle des Direktors entgegen zu nehmen. सूत्रधारसदृशत्वात्, lesen wir *Sāh. Darp* S. 139 Z. 10 ff., स्थापको ऽपि सूत्रधार उच्यते । तस्यानुचरः पारिपार्श्विकः । तस्मात्किञ्चिद्नो नटः ॥

Die Ausdrücke स्थापक und पारिपार्श्विक sind bezeichnend : der Sthâpaka setzt das dramatische Stück in Scene (काव्य-मास्थापयेत् lautet die Vorschrift *Sāh. D. S.* 137, 3), der Pâri-pârçwika heisst so als Gehülfe des Direktors (सूत्रधारस्यानुचरः) सूत्रधारस्य पार्श्वे यः प्रकरोत्यमुना सह । काव्यार्थसूचनालापं स भवेत्पारिपार्श्विकः ॥ इति भरतः ॥ Mârisha dagegen ist blosser Titel. मारिष एव मर्षणान्मर्ष इति । मर्षो मारिष इत्यपीति शब्दभेदः ॥ इति भरतः ॥ Die Titulaturen gehören zu den Eigenthümlichkeiten des dramatischen Stils und sind genau vorgeschrieben. Da das *Sāh. Darp.* schwerlich in Jedermanns Händen ist, so will ich die Vorschriften desselben, wie wir sie S. 178—180 lesen, hier mittheilen und bemerke zuvor, dass die achte Zeile eine Silbe zu viel hat.

॥ अथ नाट्योक्तिभेदः ॥

राजा स्वामोति देवेति भृत्यैर्भट्टेति चाधमैः ।

राजर्षिभिर्वयस्येति तथा विदूषकेण च ॥ १ ॥

राजन्नित्यृषिभिर्विच्यः सो ऽपत्यप्रत्ययेन च ।

स्वेच्छया नामभिर्विप्रैर्विप्र आर्येति चेतैः ॥ २ ॥

वयस्येत्यथवा नाम्ना वाच्यो राजा विदूषकः ।

वाच्यौ नटसूत्रधाराचार्यनाम्ना परस्परं ॥ ३ ॥